

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Løgsø (Løjesø), Rudersdal Kommune

Sørestaurering

Vejledning om tilskud til kommunale projekter til restaurering af søer under vandområdeplanerne 2015-2021

Januar 2022

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Tilskudsordningens formål	3
Afsatte midler og finansiering	3
Hvilke sørestaureringsprojekter kan der søges om tilskud til?	3
Hvem kan søge?	4
Hvordan søges om tilskuddet?	4
Hvordan indhentes Miljøstyrelsens data mv. for de 24 søer?	4
Ansøgningsperiode	4
Hvilke udgifter kan der gives tilskud til?	5
Kommunens personale	5
Overhead	5
Konsulentydelse	5
Forundersøgelse	5
Andehold, forfodring ved karpfiskeri, rastefugle og skarvkolonier	6
Odde – bilag IV-art	6
Behandling af søen	6
Monitering og efterbehandling	7
Tilbud/udbud	7
Erstatning	7
Behandling og prioritering af ansøgninger	7
Tilsagnsperiode	8
Ændringer af projektet	9
Udbetaling	9
Behandling af persondata	10
Klage	10
Bilag	11

Indledning

Denne vejledning kan kommunerne bruge, når der søges om tilsagn om tilskud til kommunale projekter vedrørende sørestaurering.

Her findes oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad der kan søges tilskud til, hvordan der kan søges om tilskud og om de forskellige betingelser, der findes for at få tilskud.

Tilskudsordningens formål

I Vandområdeplanerne 2015-2021 er det besluttet at gennemføre en restaureringsindsats for udvalgte søer jf. bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter.

Formålet er at forbedre vandkvaliteten i 24 søer med henblik på at opnå god økologisk tilstand i henhold til målene i EU's vandrammedirektiv.

Afsatte midler og finansiering

Tilskudsordningen for sørestaurering er en national ordning, der administreres af Miljøstyrelsen.

Der er afsat midler på de årlige finanslove til kommunale projekter til sørestaurering. På finansloven er der afsat 3 mio. kr. i 2022.

Tilskud til udgifter i forbindelse med sørestaurering gives i henhold til bekendtgørelse nr. 1287 af 7. november 2016 om tilskud til restaurering af søer.

Tilskud til kommunale projekter vedrørende sørestaurering er forudsat fuldt finansieret via tilskudsordningen. Det er således ikke forventet, at kommuner selv skal bidrage til finansiering af projekterne.

Såfremt en kommune ønsker at gennemføre en indsats, som ikke kan finansieres af tilskudsordningen, kan kommunen selv afholde udgifter til den del af indsatsen, som ikke kan finansieres inden for tilskudsordningen.

Tilsvarende kan kommunen selv afholde ikke-forudsete omkostninger, som kan optræde undervejs i projektperioden.

Hvilke sørestaureringsprojekter kan der søges om tilskud til?

Der kan søges om tilskud til de søer, som fremgår af bekendtgørelse nr. 449 af 11. april 2019 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter. De 24 søer fremgår af tabel 3 i denne vejlednings bilag.

For den enkelte, udpegede sø kan Miljøstyrelsen give tilsagn om tilskud til forundersøgelse og gennemførelse af sørestaurering, samt efterbehandling.

Hvem kan søge?

Alene kommuner kan søge om tilskud til projekter efter denne ordning.

Hvordan søges om tilskuddet?

Ved ansøgning om tilskud skal den digitale selvbetjening udfyldes af ansøger. Selvbetjeningen kan tilgås via link på www.vandprojekter.dk. For at logge ind på selvbetjeningen skal et af kommunens NemID-medarbejdercertifikater benyttes. Ansøger skal logge på som virksomhed. Hvis du ikke har et NemID-medarbejdercertifikat skal du kontakte din kommunes IT-afdeling.

Hvis kommunen vælger at lade en konsulent repræsentere kommunen, skal der vedhæftes en fuldmagt fra kommunen til dette. Hvis der er tale om et projekt, der omfatter flere kommuner, skal der vedhæftes fuldmagt/aftale fra den/de kommuner, der ikke er ansøger.

Det er muligt at oprette en ansøgning og gemme den i op til 7 dage uden at sende den. Der kan kun gemmes og sendes én ansøgning ad gangen.

Ansøgningen uploades med bilag via den digitale selvbetjeningsløsning.

Der udarbejdes ikke en særskilt vejledning til selvbetjeningsløsningen. Der vil være hjælpetekster i selvbetjeningen, hvor det vurderes at være hensigtsmæssigt.

Det er ikke længere muligt at søge om tilskud via mail.

Hvordan indhentes Miljøstyrelsens data mv. for de 24 søer?

Miljøstyrelsen har en række grunddata for søerne. Disse grunddata kan fås ved henvendelse til Miljøstyrelsen på vandprojekter@mst.dk. Grunddataene kan indgå i kommunens vurdering af, hvilken metode, der kan anvendes og hvilke supplerende undersøgelser, der skal indgå i forundersøgelsen eller gennemførelsen. På denne baggrund kan kommunen udfylde selvbetjeningsløsningen.

Ansøger bør være opmærksom på, at fiskeundersøgelser regnes som forældede efter 6 år. Ved ansøgning om realisering vil et forældet datagrundlag i forundersøgelsen som udgangspunkt ikke accepteres. Ved ansøgning om forundersøgelse bør ansøger derfor overveje, om der er behov for en ny fiskeundersøgelse. Der gøres desuden opmærksom på, at overvågningen i forbindelse med den ekstensive NOVANA-overvågning ikke indeholder individuelle vægt- og længdemålinger, hvorfor disse undersøgelser ikke kan anvendes til at afklare, om biomanipulation er et egnet virkemiddel til sørestaurering.

Ansøgningsperiode

Kommunerne kan søge om tilskud til restaurering af søer i perioden 3. januar 2022 til 4. marts 2022.

Hvilke udgifter kan der gives tilskud til?

Der kan gives tilskud til udgifter til henholdsvis forundersøgelse, gennemførelse, samt efterbehandling.

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet og være direkte relaterede til projektaktiviteterne.

Jævnfør § 8 i bekendtgørelsen om tilskud til restaurering af søer kan der gives tilskud til løn til kommunens personale, der er direkte beskæftiget med projektet, 15 pct. overhead af den direkte lønudgift for kommunens personale beskæftiget med projektet, konsulentbistand, undersøgelser, behandling af søen, efterbehandling, monitorering, erstatning for tab, samt køb af tjenesteydelser, varer og anlægsarbejder, herunder entreprenørydelser.

Miljøstyrelsen kan godkende andre projektudgifter, hvis styrelsen vurderer, at de er af væsentlig betydning for gennemførelsen af projektet.

Der kan ikke gives tilskud til varetagelse af myndighedsopgaver i forbindelse med projektet eller til udgifter, der er afholdt forud for tilsagnsperioden.

Ansøgningen skal indeholde et detaljeret budget, samt et program for monitorering. Der skal redegøres for alle udgifter i projektet i ansøgningen.

Kommunens personale

Hvis der søges om tilskud til løn til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet, og timeantallet og timeprisen skal fremgå af ansøgningen. Det skal ligeledes beskrives, hvilke opgaver de enkelte personer skal udføre. Timeantallet og timeprisen for den enkelte medarbejder på de enkelte opgaver skal kunne dokumenteres. Der er ikke krav om en separat ansættelsesaftale for kommunens medarbejdere.

Timelønnen udregnes som årslønnen delt med det timeantal, der udgør et årsværk. Et årsværk er på 1513 timer for en fuldtidsansat medarbejder. Hvis medarbejderen er ansat på nedsat tid, er årsværket mindre end 1513 timer. Hvis en medarbejder er ansat 32 timer om ugen er årsværket $32/37 * 1513$ timer = 1309 timer.

Overhead

Overhead beregnes som 15 % af de samlede tilskudsberettigede udgifter til løn til kommunens personale.

Konsulentydelse

Hvis der søges om tilskud til konsulentydelse skal timeantallet og timeprisen fremgå af ansøgningen, og det skal beskrives, hvilke opgaver konsulenten skal udføre.

Forundersøgelse

Miljøstyrelsen stiller som udgangspunkt krav om, at forundersøgelsen følger retningslinjerne for udarbejdelse af forundersøgelse som beskrevet i "[Vejledning om sørestaurering fra DCE](#)", Videnskabelig rapport fra DCE- Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 382, 2020. I

forbindelse med en ansøgning om gennemførelse af restaurering, indgår forundersøgelsen som dokumentation for søens egnethed til restaurering, og at den ansøgte behandling vil kunne forventes at bringe søen i god økologisk tilstand.

Det er et krav, at der som en del af forundersøgelsen skal indgå en vurdering af, hvorvidt en restaurering af søen vil være omkostningseffektiv. Kan en gennemførelse af restaureringen ikke udføres omkostningseffektivt, er der mulighed for at Miljøstyrelsen kan fravige kravet. Reglerne herom er nærmere beskrevet i afsnittet ”Behandling og prioritering af ansøgninger”.

Forud for gennemførelse af en sørestaurering skal kommunen opnå de fornødne tilladelser. Derfor skal forundersøgelsen indeholde en vurdering af muligheden for at opnå tilladelserne.

I tillæg til DCE’s vejledning er der erfaringsmæssigt en række forhold som Miljøstyrelsen har vurderet at ansøgere i forbindelse med udarbejdelsen af forundersøgelsen bør være særlig opmærksom på. Disse forhold kan være af betydning for muligheden for i praksis at kunne gennemføre restaureringen eller sikre effekten heraf. De pågældende forhold kan derfor også være af betydning for, hvorvidt kommunen har mulighed for at opnå tilsagn.

Andehold, forfodring ved karpefiskeri, rastefugle og skarvkolonier

Mængden af tilførte næringsstoffer til søer som følge af andehold eller forfodring til karpefiskeri kan være så stor, at det ikke er foreneligt med målet om god økologisk tilstand i søen. Det samme kan gøre sig gældende ved større mængder af rastefugle under træk og skarvkolonier. Der vil ikke kunne opnås tilsagn til gennemførelse af restaureringen, hvis den eksterne belastning til søen er for høj på ansøgningstidspunktet. Ansøger skal derfor i forundersøgelsen redegøre for eventuelle relevante forhold, der kan påvirke tilførslen af næringsstoffer til søen.

Odder – bilag IV-art

Odder er en bilag IV art, og er omfattet af både levested- og individbeskyttelse. Er der observeret oddere i tilknytning til søen, skal der i forbindelse med forundersøgelsen indgå en vurdering af muligheden for at opnå den nødvendige myndighedsgodkendelse til behandling af søen.

Såfremt der er oddere i tilknytning til søen, forventes udgangspunktet at være, at der ikke kan opnås tilladelse til opfiskning uden stoprist i ruser.

Behandling af søen

Egnede metoder til at sikre en god økologisk tilstand er beskrevet i den teknisk-faglige ”Vejledning for gennemførelse af sørestaurering” fra DCE. Miljøstyrelsen lægger denne vejledning til grund ved administration af tilskudsordningen.

Det vurderes, at det især er metoderne biomanipulation og kemisk fældning af fosfor (behandling med aluminiumssalte og behandling med ler-materialet Phoslock), der er relevant for de 24 søer. I den teknisk-faglige vejledning beskrives valg af metode, samt udførelse, og de betingelser, der skal være opfyldt før udførelse. Endvidere anvendes vejledningens indhold vedrørende forundersøgelse (s. 9), samt minimumsmonitoring (s. 17). Før behandling med Phoslock kan det evt. være nødvendigt med en forudgående test, se vejledningen (s. 14).

Det er muligt at søge om tilskud til kombinationsbehandling med kemisk fældning og biomanipulation.

Monitering og efterbehandling

Der kan gives tilskud til monitering/effektvurdering 1-2 år under behandlingen (2 år hvis behandlingen strækker sig over 2 år) og til en afsluttende monitering efter gennemført behandling, i alt maks. 3 år, eksklusiv forundersøgelingsperiode. Hvis der søges om tilskud til efterbehandling, kan der også søges om tilskud til monitering umiddelbart efter gennemført efterbehandling under forudsætning af, at moniteringen højst foretages i 3 år. Der kan kun søges om én efterbehandling. Moniteringen skal følge den teknisk-faglige vejlednings afsnit om minimumsmonitering (s. 17-18).

Der kan søges om efterbehandling uafhængigt af ansøgningsrunder.

Tilbud/udbud

Projektet kan være omfattet af udbudsloven eller tilbudsloven. Læs derfor om reglerne på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside kfst.dk, herunder også om annonceringspligt. Det skal dokumenteres, at lov om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter og udbudsloven er overholdt. Ved efterspørgsel skal det kunne dokumenteres, at udbudsloven er overholdt.

Erstatning

Der kan gives tilskud til erstatning jf. Vandløbslovens §37, stk. 4.

Behandling og prioritering af ansøgninger

Det er et kriterie for tilskud til sørestaurering, at projektet er omkostningseffektivt. I bekendtgørelse om tilskud til restaurering af søer er der et bilag med vejledende referenceværdier. Dette bilag er udgangspunktet for Miljøstyrelsens vurdering af alle ansøgninger. Referenceværdierne for gennemførelsesprojekter er baseret på "Vejledning for gennemførelse af sørestaurering" Videnskabelig rapport fra DCE-Nationalt Center for Miljø og Energi nr. 149. 2015 og er angivet nedenfor i tabel 1 og tabel 2. På vandprojekter.dk ligger der under vejledning og skemaer eksempler på beregning af referenceværdier.

Kriteriet om omkostningseffektivitet er indført for at sikre den bedste forvaltning af statslige tilskudsmidler og dermed størst mulig målopfyldelse pr. tilskudskrone. Et ansøgt beløb på mere end 1,3 x den vejledende referenceværdi anses ikke for omkostningseffektivt. Dette kan dog fraviges, hvis gennemførelsen af indsatsen efter en konkret vurdering vil have betydelig effekt i forhold til formålet med tilskudsordningen.

I vurderingen af "betydelig effekt" for forundersøgelser og gennemførelser, tager Miljøstyrelsen afsæt i et eller flere af følgende forhold:

- Søen eller dele af søen ligger i Natura 2000-område, og indsatsen vil understøtte målopfyldelse (gunstig bevaringsstatus) i forhold til udpegningsgrundlaget for området. Ansøger skal redegøre for en positiv effekt for udpegningsgrundlaget (art/naturtype) i forhold til sørestaureringen.

- Søen er levested for rødlistede arter i rødlistekategorierne kritisk truet eller truet. Ansøger skal redegøre for en positiv effekt for rødlistearten i forhold til sørestaureringen.
- Afløb fra søen sker til et vandområde, som er omfattet af Vandrammedirektivet og ikke har målopfyldelse. Ansøger skal redegøre for en relevant positiv effekt fra sørestaureringen for en eller flere af de parametre, som ikke har målopfyldelse i det nedstrøms beliggende vandområde.

Ansøgninger, der ikke overholder kriterierne i § 3 eller § 4 i tilskudsbekendtgørelsen for søer om henholdsvis forundersøgelser og gennemførelser, får afslag. Ansøgninger, der overholder kriterierne i § 3 eller § 4 prioriteres jf. bekendtgørelsens § 6 efter omkostningseffektivitet, såfremt der i ansøgningsrunden er søgt over det beløb, der er afsat i ansøgningsrunden.

Ved samme omkostningseffektivitet kan Miljøstyrelsen prioritere det største projekt, der kan rummes inden for de afsatte midler til ansøgningsrunden. Hvis det største projekt ikke kan rummes inden for de afsatte midler til ansøgningsrunden, kan Miljøstyrelsen prioritere det billigste projekt. Dette begrundes med, at de afsatte midler så vidt muligt skal anvendes til formålet med tilskudsordningen.

Hvis der ikke er ansøgt for flere midler end det afsatte beløb i ansøgningsrunden, har prioriteringen ingen konsekvens for, hvilke projekter, der får tilskud.

Kommunen modtager afgørelsen om tilskud (tilsagn eller afslag) fra Miljøstyrelsen. Ved tilsagn modtager ansøger et unikt link til selvbetjeningen. Dette link skal anvendes ved evt. anmodning om ændring af projektet og ved anmodning om udbetaling.

Det bemærkes, at tilsagn om tilskud ikke er det samme som, at Miljøstyrelsen har givet tilladelse inden for eget ressortområde. Det er alene en reservation af midler, der kommer til udbetaling, hvis projektet opnår de nødvendige myndighedstilladelser og rent faktisk gennemføres.

Tilsagnsperiode

Miljøstyrelsen fastsætter tilsagnsperioden (projektperioden) i tilsagnsbrevet. Tilsagnsperioden starter den dag, som tilsagn er meddelt.

For forundersøgelser er tilsagnsperioden 2 år og for realiseringer 4 år. Søges der om udbetaling inden de 2 eller 4 år er gået, slutter projektperioden den dag, Miljøstyrelsen modtager anmodning om udbetaling.

Projektperioden kan forlænges på foranledning af tilsagnshaver. En forespørgsel om forlængelse skal begrundes med praktiske/saglige begrundelser for den ønskede tidsfristforlængelse og forespørgslen skal ske før projektperiodens udløb.

Når ansøger har modtaget Miljøstyrelsens kvittering på, at styrelsen har modtaget ansøgningen om tilskud, må projektet sættes i gang for egen regning og risiko. Kvitteringen udgør således en igangsætningstilladelse. Projektudgifter, som er afholdt fra datoen for kvitteringsbrevet, kan dermed indgå i tilskudsgrundlaget. Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må ansøger selv betale evt. afholdte projektudgifter.

Ændringer af projektet

Ændringer af et projekt efter tilsagn er givet, herunder ændring af budgettet, skal godkendes af Miljøstyrelsen.

For projekter, der har fået tilsagn før 2021, skal tilsagnshaver som hidtil sende anmodning om ændring af projektet til vandprojekter@mst.dk. For projekter med tilsagn meddelt i 2021 eller senere skal tilsagnshaver benytte det link til selvbetjeningen, som fulgte med tilsagnsbrevet.

Det er ikke muligt at opnå tilsagnsforhøjelse.

Tilsagnshaver kan inden for det samlede projektbudget og uden Miljøstyrelsens forudgående godkendelse foretage ændringer mellem budgetposter på op til 10 pct. af det samlede tilsagnsbeløb eller op til 25.000 kr., dog maksimalt for i alt 200.000 kr. Omdisponeringer herover skal godkendes af Miljøstyrelsen. En ansøgning om budgetændring skal begrundes, og ansøgningen skal indeholde et nyt budget.

Såfremt tilsagnshaver ændrer på medarbejdersammensætningen i et projekt kan dette ske inden for det samlede ansøgte beløb til løn for eget personale, uden at Miljøstyrelsen skal informeres om dette. Det er vigtigt, at tilsagnshaver ved medarbejderudskiftning opdaterer kontaktoplysningerne i selvbetjeningsløsningen.

Udbetaling

For projekter, der har fået tilsagn før 2021, skal tilsagnshaver som hidtil sende anmodningen om udbetaling til vandprojekter@mst.dk. For projekter med tilsagn meddelt i 2021 eller senere skal tilsagnshaver benytte det link til selvbetjeningen, som fulgte med tilsagnsbrevet (eller en efterfølgende godkendt ændring af projektet).

Udbetaling af tilskud til en forundersøgelse kan ske, når forundersøgelsen er afsluttet og afrapporteret jf. bekendtgørelsens § 9.

Ved anmodning om udbetaling af sørestaureringen vedlægges en rapport om gennemførelsen af restaureringen henholdsvis monitoringen, samt dokumentation for nødvendige myndighedstilladelser.

Udbetaling af tilskud til gennemførelse kan ske i to rater. 1. rate kan udbetales, når restaureringen er gennemført og afrapporteret, og 2. rate kan udbetales, når monitoringen er gennemført og afrapporteret jf. bekendtgørelsens § 9.

Der kan kun udbetales tilskud i overensstemmelse med tilsagnet.

Fristen for udbetaling ved realisering kan forlænges i særlige tilfælde, herunder hvis eventuelle udgifter til erstatning ikke er endeligt fastlagt inden for 3 måneders fristen.

Udbetalingen sker på baggrund af dokumentation for kommunens betaling af udgifterne. Dokumentationen kan være i form af faktura, kvittering, bankoverførsel eller lignende. For dokumentation for lønomkostninger til egne medarbejdere, se vejledningens bilag.

Evt. indtægter (fiskesalg) skal fratrækkes.

Tilskuddet udbetales til kommunens Nemkonto.

Behandling af persondata

Persondata behandles i overensstemmelse med persondataforordningen (GDPR). Modtager Miljøstyrelsen indirekte personoplysninger eller personhenførbare oplysninger fra ansøger (dvs. persondata om andre end ansøger selv), vil ansøger blive bedt om at underskrive og indsende en erklæring om underretning om behandling af personoplysninger i forbindelse med ansøgning om tilskud. Formålet er at sikre, at personer og enkeltmandsvirksomheder, hvis personoplysninger er blevet givet til Miljøstyrelsen indirekte bliver informeret herom.

Klage

Der kan klages over Miljøstyrelsens afgørelser til Miljøministeriet via mail sendt til mim@mim.dk.

Bilag

Dokumentation for lønomkostninger for egne medarbejdere

Miljøstyrelsen kan kun udbetale tilsagn svarende til den faktiske lønomkostning. Derfor skal tilsagnshaver ud over tidsregistrering for de involverede medarbejdere indsende dokumentation for den faktiske lønomkostning, når der søges om udbetaling af tilskud. Tilsagnshaver må medtage rimelige udgifter til direkte løn. I den direkte løn kan indgå de almindelige lønelementer, der sædvanligvis er knyttet til ansættelsesforholdet. En årsløn / timepris må således indeholde:

- Ferieberettiget løn,
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift,
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift,
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (f.eks. barselsfonden, flexfonde og
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Aflønning, der har karakter af for eksempel overskudsdeling og lignende, anses ikke at være en del af den direkte løn. Årslønnen / timeprisen må således ikke indeholde gratialer, provisioner, bonusser, andre ikke overenskomstmæssige ydelser, fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder mm.

Dokumentation for timeløn ud fra årsløn (december måneds lønseddel)

Der anvendes en standardtakst for timeløn, hvor medarbejdernes timeløn beregnes som medarbejderens årsløn divideret med 1513 timer for en fuldtidsansat. Tilsagnshaver skal indsende december måneds lønseddel for de involverede medarbejdere i projektet. Miljøstyrelsen anvender den oplyste årsløn (eller det foregående års årsløn) fra lønsedlen og beregner medarbejderens timeløn som årsløn / 1513 timer. Tilsagnshaver skal derfor også oplyse, om en medarbejder er ansat på reduceret tid. Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm) ikke indgår i årslønnen på december måneds lønseddel kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i årslønnen oplyst på december månedslønnen.

Dokumentation for timeløn via lønsedler

Der skal indsendes lønsedler for de måneder, den pågældende medarbejder har arbejdet på projektet. Timelønnen udregnes som årsløn / 1513 timer. Såfremt de tilskudsberettigede lønelementer (ferieberettiget løn, arbejdsgivers betalte pensionsudgift, arbejdsgivers betalte ATP-udgift mm) ikke indgår i månedslønnen kan tilsagnshaver indsende en specificeret oversigt med de årlige tilskudsberettigede lønelementer, som ikke er indeholdt i månedslønnen på de indsendte lønsedler. Såfremt der er tale om langvarige projekter og dermed mange lønsedler, kan antallet af lønsedler til dokumentation af lønudgifter reduceres til én lønseddel pr kvartal i de kvartaler, hvor der er brugt timer.

Tabel 1 Biomanipulation behandling; vejledende referenceværdier

Søareal, ha	<10	10-50	>50	50-250	>250
Forundersøgelse kr.	53.000	63.000	74.000		
1 fiskeundersøgelse kr.	42.000	42.000		58.000	74.000
1 års monitoring kr.	32.000	42.000	53.000		
1 års behandling kr./ha	21.000	21.000	21.000		

Tabel 2 Aluminium (AL) og Phoslock behandling; vejledende referenceværdier

Søareal, ha	<10	10-50	>50
Forundersøgelse kr.	53.000	63.000	74.000
Sedimentanalyse kr.	53.000	58.000	63.000
1 års monitoring kr.	32.000	42.000	53.000
AL-behandling kr. /ha	33.000	20.000	18.000
AL-efterbehandling kr./ha	10.000	6.000	5.500
Phoslock behandling kr./ha	116.000	99.000	91.000
Phoslock efterbehandling kr./ha	6.000	5.000	4.500

Tabel 3 søer der er omfattet af indsatsprogrammet 2016-2021

ID	Navn og Kommune	Hovedvand-opland	Areal, ha
Nye i VP2			
5	Dybvad sø, Frederikshavn K.	1.1	6
179	Søholm Sø, Assens K.	1.12	26
462	Engetved Sø, Silkeborg K.	1.5	5
491	Lyng Sø, Silkeborg K.	1.5	10
578	Vallum Sø, Syddjurs K.	1.6	12
593	Ejstrup Sø, Ikast-Brande K.	1.8	40
714	Maglesø ved Brorfelde, Holbæk K.	2.2	14
731	Teglgård Sø, Hillerød K.	2.2	5
741	Birkerød Sø, Rudersdal K.	2.3	9
767	Løgsø, Rudersdal K.	2.3	6
837	Bromme Lillesø, Sorø K.	2.5	14
878	Pedersborg Sø, Sorø K.	2.5	14
887	Skjoldenæsholm Gårdsø, Ringsted K.	2.5	10

Overført fra VP1			
113	Grarup Sø, Haderslev K.	1.11	9
960	Hostrup Sø, Åbenrå K.	4.1	202
589	Tillerup Sø, Syddjurs K.	1.7	5
558	Dystrup Sø, Norddjurs K.	1.6	23
567	Ramten Sø, Norddjurs K.	1.6	27
651	Dallerup Sø, Horsens K.	1.9	8
501	Ormstrup Sø, Viborg K.	1.5	12
311	Kløkkerholm Møllesø, Brønderslev K.	1.2	8
180	Sønderby Sø, Assens K.	1.12	8
658	Avnsø, v. Svejle, Kalundborg K.	2.1	7
927	Snesere Sø, Næstved K.	2.6	7